

SEEK AND FIND – IF YOU KNOW WHAT YOU ARE SEEKING FOR

Private collections of art and historic objects are some of the most vulnerable targets threatened by crime against cultural heritage. Police statistics show that the threat to sacred objects, museums and galleries is almost ten times lower. The greatest problem for those who look for the lost works of art and historic objects is posed by the poor documentation at the disposal of the owners. Propagating standard documentation of private collections is the objective of the joint "Secure Collections" programme run by the Institute and the police.

ANDRZEJ ZUGAJ

SZUKAJCIE, A ZNAJDZIECIE*

*JEŚLI WIECIE, CZEGO SZUKAĆ

Lubisz styl retro? Kolekcjonujesz antyki, obrazy, rzeźby lub inne dzieła sztuki? Masz na ścianie obraz pamiętający pradziadków? Odziedziczyłeś starą cukiernicę, zegar lub figurkę? A może zarządzasz parafią bądź inną wspólnotą wyznaniową i masz pod opieką unikatowe przedmioty o dużej wartości? Program „Bezpieczne Zbiory, Bezpieczne Kolekcje” jest skierowany właśnie do Ciebie!

Często nie jesteśmy świadomi, że możemy być posiadaczami zabytkowych obiektów lub cennych dzieł sztuki. Nie każda starość to zabytek, nie każdy obraz czy rzeźba to bezcenny skarb. Starość niemal zawsze mają wartość sentymentalną dla właściciela – jako pamiątki, spadek lub element wystroju zapewniający poczucie bezpieczeństwa i ciepła ogniska domowego. Problem w tym, że przestępcy działający na rynku sztuki i zabytków są coraz lepiej zorientowani, i potrafią szybko ocenić wartość kolekcjonerską, i rynkową przedmiotu. Prywatny kolekcjoner nie jest w stanie zapewnić cennym przedmiotom ochrony na poziomie profesjonalnym; wiąże się to z wysokimi kosztami, jak również z wygodą – w końcu mieszkanie to nie muzeum, a przestrzeń gdzie toczy się życie domowników. Również takie miejsca jak kościół, prywatna firma czy instytucja użyteczności publicznej nie mogą – z racji przebywania w nich dużej liczby przypadkowych osób i prowadzenia różnych spraw – nie mogą zamienić się w sale wystawowe, a cenne obiekty nie zawsze mogą być odizolowane. Zabezpieczenie jest zwykle dość trudne technicznie i kosztowne, niemniej trzeba, w miarę indywidualnych możliwości, starać się zrobić jak najwięcej w tej materii.

Zabezpieczenia, nawet najlepsze, są jednak zawodne. Przykładów kradzieży z największych muzeów na świecie jest wiele. Nie dopuścić do kradzieży to pierwsze zadanie, które nigdy nie będzie zrealizowane w stu procentach. Drugim ważnym problemem jest odzyskanie obiektu w przypadku, gdy utraty nie udało się uniknąć. Poszukiwania bardzo ułatwia jak najszerza wiedza o poszukiwanym obiekcie. Program „Bezpieczne Zbiory – Bezpieczne Kolekcje” stanowi system gromadzenia wyczerpujących informacji o zabytkach, dziełach sztuki i antykach znajdujących się w rękach prywatnych, jak również o tych znajdujących się poza mu-

zeami, galeriami i salami wystawowymi.

System opisywania i katalogowania informacji o zbiorach powstał m.in. na bazie Krajowej Ewidencji Zabytków i „Krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem”, prowadzonego od kilkunastu lat przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów (przed 1 marca 2011 r. pod nazwą Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych). Przygotowały go dwie instytucje: NIMOZ i Krajowy zespół do walki z przestępczością przeciwko dziedzictwu narodowemu KG Policji. Do współpracy zaproszono Stowarzyszenie Antykwariuszy Polskich, a także środowiska muzealne, służby celne, pracowników rynku sztuki, towarzystwa ubezpieczeniowe oraz samych właścicieli dzieł sztuki i antyków. Uwzględniono zatem racje i uwagi różnych stron zainteresowanych problemem.

Aby utworzyć własny katalog posiadanych dzieł sztuki, zabytków lub innych cennych obiektów, wystarczy pobrać formularz ze strony www.bezpiecznezbiory.eu i wypełnić go, podając m.in.: typ obiektu, wymiary, materiał i technikę wykonania, cechy charakterystyczne, historię obiektu oraz, jeśli to możliwe, okres powstania, twórcę, tytuł i temat dzieła (w przypadku obrazów, rzeźb itp.). W przypadku pytań, wątpliwości czy niejasności można poprosić o pomoc antykwariuszy lub historyków sztuki wspólnie na bieżąco lista jest dostępna na stronie internetowej. Do formularza należy dołączyć zdjęcia: kilka ujęć całego obiektu, a także zbliżenia detali, takich jak znaczki, napisy, charakterystyczne uszkodzenia itp. Tak przygotowaną kartę katalogową trzeba zabezpieczyć i przechowywać, najlepiej w kilku różnych miejscach, zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej.

Katalog posiadanych precjozów pozostaje w wyłącznej dyspozycji właściciela. Celem programu nie jest ewidencjonowanie dóbr kultury pozostających

w rękach prywatnych. Opis zabytku wraz z dokumentacją fotograficzną powinien ujrzeć światło dzienne tylko wówczas, gdy wydarzy się najgorsze – obiekt zostanie utracony. Taka dokumentacja jest wtedy bezcennym materiałem dla organów ścigania, ale również dla domów aukcyjnych, antykwariatów i innych kolekcjonerów, którzy w kontakcie z poszukiwanym przedmiotem łatwiej będą mogli skojarzyć fakt jego kradzieży lub zaginięcia.

Zainteresowanie dziełami sztuki rośnie z każdym rokiem. To, co kiedyś osiągalne było jedynie dla elit społeczeństwa (władców, hierarchów kościelnych, arystokracji), dziś jest dostępne dla każdego, kto dysponuje portfelem odpowiedniej grubości. Cenne kolekcje można dziś spotkać zarówno w muzeach, jak i w prywatnych mieszkaniach, w blokach, w mieście i na wsi. Wraz z zamitowaniem do rzeczy pięknych wzrasta świadomość wartości zabytków i dzieł sztuki. Niestety, coraz większe jest również zainteresowanie ze strony przestępców. Liczba przestępstw przeciwko zabytkom systematycznie rośnie – statystyki policyjne potwierdzają to jednoznacznie.

Prywatny kolekcjoner nie może kontrolować pod względem zabezpieczenia zbiorów z dużymi instytucjami, ale działania zapobiegawcze, w tym opisywanie i katalogowanie posiadanych zbiorów, na pewno zminimalizują zagrożenie przy stosunkowo niewielkich nakładach finansowych. Program „Bezpieczne Zbiory – Bezpieczne Kolekcje” to proste i skuteczne rozwiązanie, które jednocześnie nie narusza w jakikolwiek sposób prawa do prywatności. W przypadku utraty jest niemal niemożliwe odzyskanie obiektu, o którym nie wie się nic albo prawie nic. Często za opis musi wystarczyć chaotyczne zeznanie poszkodowanego właściciela i niewyraźna fotografia pomieszczenia ze skradzionym obiektem w tle. Dzięki rzetelnemu opisowi potężonemu z szybkim obiegiem informacji szanse na odzyskanie zguby znacznie rosną.

NOWOCZESNE MUZEA

BEZPIECZNE
ZBIORY

www.nimoz.pl

www.skradzionezabytki.pl

www.bezpiecznezbiory.eu